

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра ботаніки і методики викладання природничих наук

Силабус навчальної дисципліни: Методика позашкільної роботи з біології та природознавства підготовки магістра, галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), освітньо-професійна програма «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини».

Викладач: Коцун Лариса Олександрівна, кандидат біологічних наук, доцент

Контактна інформація викладача:

Номер мобільного зв'язку: 0986715842

Kocun.larisa@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Кафедра ботаніки і методики викладання природничих наук

Факультет – Біології та лісового господарства

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри ботаніки та методики викладання природничих наук та на сайті

https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/%D0%93%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9_%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2_%

Передумови вивчення курсу: попередньо студент повинен прослухати курси: «Сучасні педагогічні технології», «Методологія та організація наукових досліджень в галузі біології», «Теорія та методика навчання біології у старшій школі», «Інноваційні технології навчання біології та здоров'я людини».

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета курсу – забезпечити магістрів необхідним обсягом теоретичних знань, практичних умінь і навичок, які дозволять у майбутній професійній діяльності здійснювати планування, організацію і проведення позашкільної роботи з учнями з біології та природознавства, розв'язувати складні задачі у сфері функціонування закладів позашкільної освіти та у процесі навчання.

Завдання – ознайомлення магістрів з формами та методами роботи позашкільних закладів освіти природничого спрямування, формування теоретичних, планувальних, організаційних знань і вмінь для здійснення позашкільної роботи з біології та природознавства, формування готовності майбутніх вчителів до ефективного застосування набутих знань у різних формах роботи ПЗО.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ЛЕКЦІЙ, ЯКІ РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ

Змістовий модуль 1. Структура позашкільних закладів освіти природничого спрямування		
Тиждень	Час	Тема
		Тема 1. Вступ. Мета і завдання дисципліни. Особливості організації додаткової природничої освіти учнів та її місце у Новій українській школі
		Тема 2. Типи позашкільних закладів освіти природничого напрямку, їх структура, особливості організації.
		Тема 3. Регіональні та національний еколого-натуралістичні центри: напрямки та специфіка роботи.
		Тема 4. Мала Академія наук України, її структури, особливості організації та напрямки роботи
		Тема 5. Творчі об'єднання обдарованих учнів (очно-заочні біологічні школи, наукові товариства, школи фітодизайну, біоетики, лісівника тощо).
Змістовий модуль 2. Форми та методи реалізації позашкільної освіти учнів природничого спрямування		
		Тема 6. Гурткова робота в системі позашкільної освіти природничого напрямку: значення, структура, особливості планування, організації та методика проведення занять гуртка.
		Тема 7. Планування та робота гуртків з біології та природознавства залежно від інтересів та вікових груп учнів.
		Тема 8. Види масової позашкільної роботи: конкурси, семінари, хакатони, зльоти, їх організація, особливості проведення.
		Тема 9. Написання сценарію для позашкільного заходу з природознавства.
		Тема 10. Організація та методика проведення природоохоронних акцій

Перелік практичних робіт для студентів заочної форми навчання

Для заочної форми навчання

№	Тема практичної роботи	Кількість годин	Бали
1	Методика організації наукової роботи з біології в МАН.	2	8
2	Методика організації та проведення очно-заочної біологічної школи.	2	8
3	Методика організації та планування школи флористики та фітодизайну.	2	8
4	Методика організації та проведення науково-дослідної роботи в ЕНЦ.	2	8
5	Планування, організація та проведення гуртка природничого напрямку.	2	8
	Всього	10	40

Самостійна робота

- Організація та структура роботи відділень екологічної роботи в ОТГ.
- Волинський обласний еколого-натуралістичний центр, його структура роботи.
- Гурткова робота у ВОЕНЦ, особливості її організації та проведення.

4. Масові природоохоронні заходи ВОЕНЦ, їх планування та проведення.
5. Організація роботи Волинського відділення МАН України, специфіка, структура та основні напрямки роботи.
6. Особливості організації, планування та проведення наукових шкіл для обдарованих дітей.
7. Специфіка роботи з обдарованими дітьми.
8. Особливості організації, планування та проведення дитячих наукових товариств.
9. Особливості організації, планування та проведення зльотів шкільних лісництв.
10. Особливості організації, планування та проведення зльотів трудових аграрних об'єднань.
11. Особливості організації, планування та проведення конкурсів «дотик природи», «Інтел-Еко», тощо.
12. Особливості організації планування та проведення роботи літніх шкіл природничого спрямування.
13. Форми узагальнення результатів різних напрямів діяльності позашкільної освіти учнів та система оцінки їх досягнень.
14. Реалізація наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку.
15. Реалізація наскрізної лінії «Громадянська відповідальність» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку.
16. Реалізація наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку.
17. Реалізація наскрізної лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку.
18. Методика організації екскурсійної діяльності в закладах позашкільної освіти.

Політика оцінювання

При вивченні дисципліни студент повинен дотримуватися таких правил:

1. Не спізнюватися на заняття; перед початком заняття вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).
2. Не пропускати заняття без поважної причини, у разі відсутності прошу попередити та опрацювати матеріал самостійно.
3. Здійснювати попередню підготовку до лекційних та практичних занять згідно з переліком рекомендованої літератури.
4. Згідно з календарним графіком навчального процесу здавати всі види контролю.
5. Брати активну участь в навчальному процесі.
6. Бути терпимими, відвертими і доброзичливими до однокурсників та викладачів, а також відкритими до конструктивної критики.
7. У процесі навчання дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті відповідно до його конкретних цілей. На всіх заняттях застосовуються види стандартизованого контролю теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок: виконання лабораторних завдань, включаючи компетентісно-орієнтовані, вирішення задач, тестовий контроль, усне опитування, письмова відповідь на запитання викладача. Студенти отримують оцінку за кожне лабораторне заняття, яка є комплексною та включає контроль як теоретичної, так практичної підготовки студента. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. На кожному лабораторному занятті студент за виконання навчальних завдань може отримати 8 балів, максимально за усі лабораторні заняття студент може отримати 40 балів. Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з

таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента демонструвати практичні навички з дисципліни; своєчасне виконання завдань з теми.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосується тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко. Завдання для самостійного опрацювання входять в структуру лабораторних занять та оцінюються в процесі лабораторних занять при виконанні навчальних завдань.

Формою проміжного контролю знань студентів за модуль є *модульні контрольні роботи* (МКР). МКР пишеться по завершенню вивчення всіх тем з модуля, на останньому занятті модуля. Форма проведення МКР є тестування або відкриті запитання. За один МКР студент може отримати максимально 20 балів на денній формі.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Якщо сума підсумкових модульних оцінок становить не менше 60 балів, то за згодою студента, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни.

У випадку якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті зарахування результатів навчання здійснюється згідно «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному національному університеті імені Лесі Українки [1_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._2_ред.pdf \(vnu.edu.ua\)](http://vnu.edu.ua) зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю), дозволяє набрати студенту 10 балів;
- підготовка конкурсної наукової роботи з біології - 10 балів;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт: на I-у етапі - 10 балів, на II етапів - 20 балів.

Консультації, індивідуальні завдання з навчальної дисципліни бакалаври можуть отримати щопонеділка з 15.00 до 17.00 год.

Політика академічної доброчесності. Студенту необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально), не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць, та ін., необхідно вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно. Підсумковий контроль проходить у формі екзамену, за складання якого студент може отримати максимум *60 балів*. Загальна сума балів за курс – *100*. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому на екзамен виноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Загальна оцінка знань здійснюється під час екзамену усно або шляхом відповідей на три поставлені у білеті питання з переліку тем даного курсу. Для складання іспиту потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Розклад іспитів проводиться згідно розкладу: <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutes/fakultet-biologii-ta-lisovogo-gospodarstva>

Шкала оцінювання

Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Питання для контролю

1. Особливості організації додаткової природничої освіти учнів та її місце у Новій українській школі
2. Типи позашкільних закладів освіти природничого напрямку, їх структура, особливості організації.
3. ЕНЦ, їх організація, специфіка та напрямки роботи
4. Мала Академія наук України, її структури, особливості організації та напрямки роботи
5. Творчі об'єднання обдарованих учнів: очно-заочні біологічні школи
6. Творчі об'єднання обдарованих учнів: наукові товариства природничого напрямку
7. Творчі об'єднання обдарованих учнів: школи фітодизайну, біоетики, лісівника
8. Гурткова робота в системі позашкільної освіти природничого напрямку: значення, структура, особливості планування, організації та методика проведення занять гуртка
9. Методика проведення занять гуртка природничого напрямку
10. Методика організації та проведення з учнями конкурсів природничого напрямку
11. Методика організації та проведення з учнями семінарів природничого напрямку
12. . Методика організації та проведення з учнями зльотів природничого напрямку
13. Організація та методика проведення природоохоронних акцій
14. Заклади позашкільної освіти Волинської області
15. Особливості організації планування та проведення роботи літніх шкіл природничого спрямування
16. Форми узагальнення результатів різних напрямів діяльності позашкільної освіти учнів та система оцінки їх досягнень
17. Реалізація наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку
18. Реалізація наскрізної лінії «Громадянська відповідальність» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку
19. Реалізація наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку
20. Реалізація наскрізної лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» у різних формах роботи позашкільного закладу природничого напрямку
21. Методика організації екскурсійної діяльності в закладах позашкільної освіти природничого напрямку
22. Мотивація навчально-пізнавальної активності учнів у закладах позашкільної освіти природничого напрямку
23. Система контролю досягнень учнів в процесі гурткової роботи учнів у закладах позашкільної освіти природничого напрямку

24. Правила поведінки дітей під час організації і проведення позашкільної роботи та організація індивідуальної безпеки учнів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Задорожний К. М. Активні форми та методи навчання біології: навч.-метод. посіб. / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2008. 125 с.
2. Грицай Н. Б. Методика проведення біологічних екскурсій у природу / Н. Б. Грицай. Х. : Основа, 2011. 110 с.
3. Кабелка І. В. Система самостійної роботи студентів по курсу "Методика викладання біології" / І. В. Кабелка // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціальнопедагогічна. 2011. Вип. 17(1). – С. 258-266. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_201117\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_201117(1)_33)
4. Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі : XIX Каришинські читання : міжнар. наук.-практ. конф.; м. Полтава, 17-18 трав. 2012 р. : зб. наук. пр. – Полтава : Астроя, 2012. 470 с.
5. Мороз І.В. Позакласна робота з біології: Навч. посіб. / І.В.Мороз, Н.Б.Грицай. Тернопіль, Навчальна книга : Богдан, 2008. 272 с.
6. Навчання біології учнів основної школи / Матяш Н.Ю., Коршевніук Т.В., Рибалко Л.М., Козленко О.Г.: методичний посібник. К.: КОНВІ ПРІНТ, 2019. 208 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/718427/1/19-07%20%281%29.pdf>
7. Перетятко В.В. Методика викладання біології: навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Біологія». Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 98 с.
8. Про стан та перспективи розвитку позашкільної освіти / Рішення колегії МОН України від 27 листопада 2008 року. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS9078>
9. Шамрай С. М. Біологічні дослідження. Планування і проведення / С. М. Шамрай, К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2011. 112 с.

Додаткова

1. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0063588-01>
 2. Вороненко Т.І. Класифікація навчальних проєктів. Проблеми сучасного підручника. Київ, 2016. № 17. С. 92–107.
 3. Додаткова освіта з біології у сучасній школі / за ред. В.В.Вербицького. К.: НЕНЦ, 2003. 252 с.
 4. Козленко О. Проектно-рольова гра з біології як форма реалізації наскрізної змістової лінії «Підприємливість та фінансова грамотність». Біологія і хімія в рідній школі. Київ, 2018. № 2. С. 11–19.
- Нові педагогічні технології для вчителів біології / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2011. 112с.